4.3. Mürcie

Mürcie; erteleyen geriye bırakan, tehir eden kimse demektir. Kelam ilminde ise; mürtekib- i kebire diye kavramlaştırılan büyük günah işleyen kimsenin inancı ve ahiretteki durumu ile ilgili herhangi bir karar vermeyip böyle bir kişinin hükmünü Allah'a (cc) havale eden mezhebe verilen isimdir. Büyük günah işleyenlerin hükmünü öbür dünyaya bıraktıklarından dolayı mezheb ***Mürcie*** (geri bırakanlar) ismini almıştır.[15] Bu anlayışa da *irca* (hükmü ahirete bırakma) denir.

Mürcie'nin doğuşunda siyasi, dinî, ekonomik ve sosyopolitik yapının büyük etkisi vardır. Mürcie, Haricilerin aşırı fikirlerine, şiddet eylemlerine ve siyasi çekişmelere bir tepki olarak doğmuştur. İslam toplumunda bazı Müslümanlar siyasete karışmamayı esas alarak sosyal olaylardaki tavırlarını itikadi alana da taşımışlardır. Böylece Mürcie mezhebi ortaya çıkmıştır.

13 Enam suresi, 57. ayet.
14 A. Saim Kılavuz, Anahatlarıyla İslam Akâidi ve Kelam'a Giriş, s. 483; Ahmet Özalp, Haricilik (Hariciye, Havaric), C 2, s. 340-342.
15 A. Saim Kılavuz, Anahatlarıyla İslâm Akâidi ve Kelama Giriş, s. 484.

Mürcie'nin bazı görüşlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- ✓ Büyük günah sebebiyle insan imandan çıkmaz, küfre de düşmez. Fasık olur. Durumu Allah'a (cc) kalmıştır.
- ✓ İman, Allah'ı (cc) ve Resulü'nü bilmek ve tanımaktır. Küfür ise Allah'ı bilmemektir.[16]
- ✓ Amel imanın parçası olmadığından amele bağlı olarak iman artmaz veya eksilmez.

Görüldüğü üzere Mürcie'nin görüşleri iman konusunda yoğunlaşmaktadır. Sonuç olarak Mürcie; iman konusundaki görüşleri ve yaklaşımları sebebiyle Hariciliğin aşırı fikirlerinin dengelenmesinde, Müslümanların birbirlerini tekfir etmelerinin önlenmesinde katkıları olan bir anlayıştır.[17] Ancak Mürcie ameli imanın parçası saymaması dolayısıyla günahın insanın imanına zarar vermeyeceğini söylemesi, bütün müminleri iman bakımından eşit görmesi gibi görüşleriyle tenkit edilmiş ve bu yönüyle Ehlisünnet mezheplerinden ayrı değerlendirilmiştir.

Görsel 3.12: İtikadi ve siyasi yorumlar İslam düşüncesine canlılık katar.

4.4. Şia

Sözlükte grup, topluluk, taraftar ve yardımcılar anlamlarına gelen Şia, terim olarak Dördüncü Halife Hz. Ali'yi destekleyenlerin ve onun diğer bütün sahabilerden üstün olduğunu kabul edenlerin mezhebidir.[18] Şia, hilafetin nas ve tayin yoluyla Hz. Ali'ye ve soyuna tahsis edildiğini iddia eder. Bu mezhep dinî ve fikrî olmaktan çok hilafet tartışmalarından doğmuş siyasi bir mezheptir. Şia'ya göre Hz. Peygamber kendisinden sonra Hz. Ali'nin halife olacağını açıklamıştır. Hz. Ali ve sonraki imamlar da kendilerinden sonra kimin imam olacağını bildirmişlerdir. **"Ey Peygamber, Rabbinden sana indirileni tebliğ et, eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan korur. Doğrusu Allah kafirlere yol göstermez."**[19] ayeti ile Şii kaynaklarda geçen ve Ğadir-i Hum hadisi diye bilinen hadis, Hz. Peygamber'den sonra Hz. Ali'nin halife olacağını göstermektedir. Hâlbuki Ehlisünnet tefsir âlimlerine göre ayetin iniş sebebi bu değildir.

Görsel 3.13: İran'ın Kum şehrindeki Fatıma Müzesi

16 Şerafettin Gölcük, Kelam Tarihi, s. 39.
17 bk. A. Saim Kılavuz, Anahatlarıyla İslâm Akâidi ve Kelama Giriş, s. 484. Ayrıca bk. Sönmez Kutlu, "Mürcie", TDV İslam Ansiklopedisi, C 32, s. 42-43.
18 A. Saim Kılavuz, Anahatlarıyla İslâm Akâidi ve Kelama Giriş, s. 480.
19 Maide suresi, 67. ayet.